

Jorge Martí

Blade Runner: la ciutat del futur

La primera reacció de Ridley Scott, quan el productor de *Blade Runner* (1982), Michael Deeley, li va mostrar el guió inicial de la pel·lícula, va ser de rebuig, bàsicament per la seva proximitat temàtica amb el seu gran èxit anterior, *Alien* (1979). Al marge que la seva trajectòria hagi estat irregular, amb títols extraordinaris, com les dues pel·lícules citades o el seu títol inicial *Los duelistas* (1977), i d'altres més mediocres, com *La sombra del testigo* (1987) o la grandiloqüent *1492* (1992), el que no s'hi pot negar a Ridley Scott és el seu esforç per recerocar terrenys temàtics i formals nous en cadascun dels seus films i no ser encasellat en un tipus determinat de cine. Quan finalment acceptà la direcció de *Blade Runner*, va ser a condició d'introduir-hi determinats canvis que modificaren substancialment el guió original, basat en la novel·la *Somniens els andròides amb ovelles elèctriques?* de Philip K. Dick. A banda de petits detalls argumentals sense gaire importància, aquells canvis modificaren la narració futurista en el sentit de convertir-la en una pel·lícula de relacions humanes. Per altra banda, la història dels personatges està emmarcada per la construcció mítica d'una ciutat, que en aquest cas concret és Los Angeles a l'any 2019, però que ben bé podria ser qualsevol altra. De fet, la ciutat de la pel·lícula és, d'alguna forma, La Ciutat amb majúscules, l=urbs bruta, fosca i cruel en què s'està convertint l'hàbitat natural de l'home contemporani. Són aquests dos elements Buns personatges del futur, però en els quals l'espectador reconeix les seves pròpies angoixes i incerteses; així com l'impacte visual que provoca l'àmbit urbà inhumà en què es desenvolupen les vides dels personatges de la pel·lículaB els que converteixen aquest relat de ciència-ficció en una

gran narració cinematogràfica que ens commou profundament. A vegades s'ha parlat, i no precisament de forma elogiosa, d'un cert component metafísic que malmet l'eficàcia

narrativa d'aquest film. Encara que sigui freqüent trobar aquests components pseudometafísics a un determinat tipus de cine de ciència-ficció (com ara a la sèrie *Star Trek*), no crec que aquest sigui el cas de *Blade Runner*. És cert que al llarg d'aquest film hi ha una constant reflexió sobre el pas del temps, la mort i el sentit de l'existència humana, però aquesta reflexió no és aliena a les peripècies vitals dels personatges, sorgeix de la mateixa lògica narrativa de la pel·lícula i, el que és encara més important, connecta d'una forma directa amb les íntimes preocupacions dels espectadors. Per altra banda, Ridley Scott planteja aquesta qüestió amb una sorprenent i inquietant originalitat: així, els personatges que d'una forma més esgarrifosa sofreixen per la seva fràgil condició humana no són els humans, sinó els pobres replicants, éssers creats artificialment, als quals s'ha dotat d'un passat fals. Bels replicants, per exemple, recorden amb tota nitidesa una infantesa i una joventut

que, en realitat, no han viscutB i que estan condemnats a morir al cap de quatre anys. Aquests personatges artificials són tan o més humans que nosaltres; el seu sentiment del pas del temps i la seva por a la mort són les nostres; ens identifiquem fins a tal punt amb la seva rebel·lió que, quan els assassinen, és com si ens estiguessin matant una mica a tots nosaltres.

Blade Runner està farcida d'elements argumentals tòpics que Ridley Scott ha pres de la tradició cinematogràfica. La seva originalitat rau en què provenen de gèneres molt diferents: el cine negre dels anys 40, la ciència-ficció i el melodrama. Així, el protagonista, Deckart, és una espècie de Marlowe del futur Bsimilitud remarcada per la seva veu "en off" en funcions de narrador, recurs tan gastat en el cine negre i en les seves seqüelesB, però un Marlowe que esdevé un antiheroi, a força d'exercir l'única feina que fa bé, l=eliminació de replicants. La seva impossible història d'amor amb una dona artificial, la replicant Rachael, remet d'una forma prou sorprenent als més desafortats melodrames. I la reconstrucció escenogràfica d'una gran ciutat del futur, amb els efectes especials de rigor, és un requisit indispensable de les produccions de ciència-ficció.

Ara bé, La Ciutat que ens descriu la pel·lícula no té res a veure amb les utòpiques ciutats que havien sovintejat al cine fantàstic anterior. L'espectador tot d'una reconeix en la ciutat del film la seva pròpia urbs, encara que després d'haver experimentat una versemblant evolució que l'ha convertida en un escenari gairebé infernal. Aquest infern urbà, contaminat, sorollós, permanentment banyat per la pluja, amb uns carrers ocupats per multituds d'éssers solitaris, adquireix, en negatiu, una categoria mítica, com a símbol de totes les grans ciutats del món. O, si més no, del seu més que probable futur. ■